

REVISTA DE LA ASOCIACION DE
ARTISTAS DE CATALUNYA

Catalunya Artística

ANY II.—BARCELONA, 26 DESEMBRE 1901.

GENT NOTABLE DE CATALUNYA

Núm. 81.

15 céntims.

Agnes Armengol de Badia

Gent notable de Catalunya

AGNÉS ARMENGOL DE BADÍA

El desvetllament del esperit de nostra rassa ha portat á Catalunya un moviment atractiu y simpátich que no solament ha posat en actiu esclat els fermes campions de la ciencia y las arts dintre l'element mascle, sinó que ha circulat ja desde son comens entre'l sexe débil; aixis veyém que la tasca comensada per la malaguanyada Massanés, trobá tot seguit seguidoras entusiastas, portant com á capdevanteras á la serena y dolsa Victoria Penya d'Amer, morta en edat avansada ara fa poch, á la ardida Montserdá de Maciá y á la encoratjadora Agnés Armengol de Badia, que avuy podém dir qu'es la gomfaronera del Catalanisme, duhent á terme, que Deu fassa sia ben felis, la aplega de cabals entre las senyoras catalanas pera confeccionar l'ensenyia gremial que ha d'abrigarnos als que batallém incansables pera la reconquista de nostres drets en mal hora afanats per' noves lleys que no poden dur may la pau á cap poble.

L'Agnés Armengol es d'una fusta que no's malmena per més que esclatin tempestas. Catalana de soca á arrel, y ab un talent ovirador, orna ab las primicias de sa ploma á la literatura patria á pesar d'haverse mantingut, degut á sa excessiva modestia, en un cercle reduhit y amagat del que se l'ha de tráurer per bé de la causa que perseguim y pera fer de guia á tota la pléyade d'escriptoras que se'ns van revelant, totas encongidas y porugas.

Se feu premiar als Jochs Florals de Barcelona ab una poesia com pocas pujan fersen y veurán els llegidors en un dels vinents números (1). Es un quadret de costums rurals que porta una flayre tota encisadora y plena d'encants, ab un llenguatge castis y escullit, cosa característica en Agnés Armengol, que fins en son parlar usa ab tota puresa la nostra parla, expurgantla de tota faramalla sospitosa; y verament es d'aplaudir avuy que tant s'ha arribat á prostituhir ab influencias forasteras y marcadament castellanas.

Creyém cumplir un deber de justicia l'honrar las nostras planas ab treballs de tan distingida dama y sobre tot posarla en la galeria de «Gent notable de Catalunya».

(1) Avuy ne publicué una de premiada en els Jochs Florals de Montpeller.

Pregué tant á n'ella com á donya Dolors Montserdá que s'ixin d'aquest retrahiment, y aixis las demés, com Maria de Bell lloch, Valldaura, Aldrich, Valls y altrás, seguirán no sent tan cop á las darrerament arribadas y que's diuhen Padrós (Mercés), Llorens (Sara M.^a), Castell y de Descatllar (Maria), Albert (Catarina) y altrás que en aquest moment no recordém.

La divisa de l'Agnés Armengol es hermosa y significativa. Una lira ab tres cordas, escritas en ellas las paraulas: Creyém, Esperém, Aymém; que ho difineix tal com apuntém:

«Crech en un Deu magnanim, pur, perfecte, llum de la llum d'eterna claretat, comens y fi de tot, sol inmutable, causa de tot lo bell y ver y sant.

»Espero per ma patria Catalunya l'hermós pervindre que alcansar mereix tot poble honrat que lluyta y's redressa pera reconquerir lo que es ben seu.

»Aymo en Jesús la humanitat germana, al trist, al disortat, al pobre, al rich. Sos manaments, deu ángels son que'm guian món á través, platjas enllá, camí del infinit.»

Una dona que porti aquesta divisa pot ésser seguida per las que's senten treballadoras per aquesta nostra sagrada tasca.

A. B. y P.

Preludi.

L'hivern ha arribat] ab sas fredoradas,
la fulla que ahir era verdejanta
avuy s'ha coll-tort y el vent la fa caure,
el vent de tardor que'ls vergers arrasa.
El fret dels matins ab son boyras baixas
y el fret de las nits ab sa alé gelada
dels arbres n'ha fet fantástichs cadavres,
dels monts de verdor ermotas ubagas,
dels cants dels aucells tristoyas complantas.

Tot ho ha mustigat l'hivernal glassada;
las fullas y els monts els aucells y els arbres;
tot restará mort fins á la bonansa...

Els nostres cors, no; viurán entre flamas,
viurán ab el foch de nostra esperansa,
ab l'etern estiu y ab el sol qu'escalda,
ab el foch sagrat d'una passió santa!

Que vinga l'hivern, hermosa estimada,
¿qué'ns ha de fe'l fret si el foch es tan ample?

J. AYNÉ RABELL.

Trent'anys.

(Premiada en els Jochs Florals de Montpeller de 1891).

¡Cuán propet som del hivern,
tu y jo, Novembre!
mos trent'anys, ton cel boyrós
tot crida gebra. .
¡Ay, qu'es lluny de la tardor,
la primavera!
¡ay que lluny es dels trent'anys,
la juvenesa!

«Espós meu—jo li diré—
huy que'l sol brilla
com si fossim temps d'estíu,
per la campinya
sortirém á passejar
com ans solíam;
per qui viu de bells recorts
bella es la vida.»

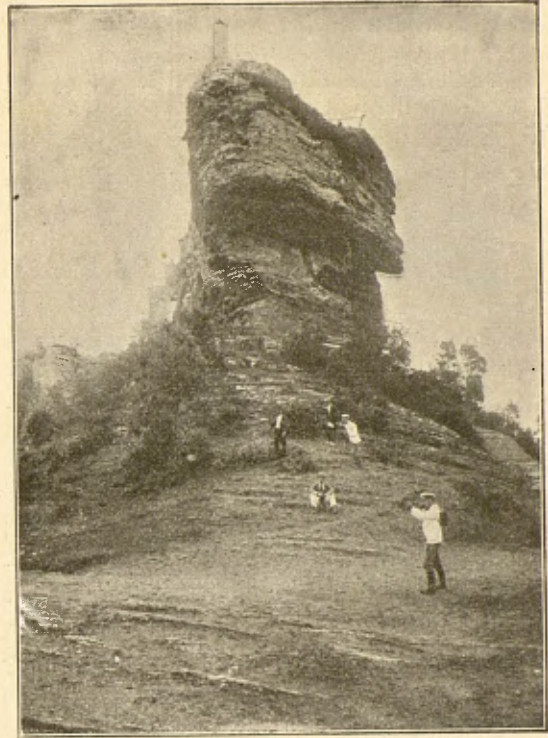
«Anirém pe'ls viaranys,
entre la brossa
á cullir de la tardor
l'última rosa;
posarásla tu en mon front
besantme alhora...»
sagell pur que tancarà
ma edat hermosa.

Per darrer cop portaré
la tunicela
de color rosa esblaymat,
que tant m'esqueya,
may podrá sospitar Ell
que ab semblant vesta
sa companya dugui dol...
de sí mateixa.

Al passar jo, dirá'l món:
—¡Qué vanitosa!
com s'oblida dels seus anys
aquesta dona!
¡prou s'ho pensa que li escáu
com á una jove
lo portar rosas al front
y vestit rosa!—

Mes jo entant mormoraré
conmosa y trista:
¡ay! no so idili joyós
que so elegía...
so el capvespre d'un jorn bell
que ja declina;
so el ressó d'un cant d'amor
de despedida.

AGNÈS ARMENGOL DE BADÍA.

BISBAL DE GIRONA. — ROCA-CORVA.

(Fot. de V. Solá.)

Nit de Nadal

(RECORT D'ESTUDIANT.)

¡Nit de Nadal! Nit de joia... de grans esperansas... Tothóm, qui més qui menys, la celebra; y per qué no teníam que celebrarla'ls colegials contats que'ns havíam quedat al Seminari?

L'any aquell portá un Nadal fret, però molt fret; un Nadal blanch com la gaubansa d'un infantó. El Seminari s'alsa imponent y solitari entre montanyas y vora-vora'l riu fressayre; y reb las besadas d'un ayre gebrador deixantli tot un debolit de borrallons de la neu que no pot fer servir al front y á las espatllas de las gegantinas serraladas que l'empresonan.

— Mossén Manel, está dit: us encarreguéu de fer la llista de lo que'ns fa menester pera passar una bona nit de Nadal. Després ajustaréu comptes y faréu maya de bossa. Teniu llibertat pera fer arribá lo que us sembli.

— Está dit!— digueren tots: y'l bon Jan de Mossén Manel, Subdiaca de fresch, fill d'un

enclotat de Pirineu, rebé'l càrrech tot satisfet de considerarse fiat de tota aquella afarám de Diacas, Subdiacas, Minoristas y Tonsurats.

—Plá *vos* faré *buns* tractes! Belléu que *vos* ne xuclaréu *lus* llembtrús!

—Y ahont el deixaré tot el fato? El porter no'm deixarà entrar, si oloa que porto café, licors y lleminaduras.

—Mira: Ben amagat al cistellú suta'l caput, voltas cap als darreras del Seminari, y de la finestra que fa set, del segón pis, veurás eixirne clarú, t'aturas al dessuta y t'adunarás d'un curdill que penja; estacas bé'l panerú y t'enturnas. No hi há perill que t'hi atrapi *pa* ningú en aquella hura... ¡Ey! y *bunas* mercés!

—Visca y á lo dit.—

Ja havíam sopat, digerit, donant el tom cansoner pe'l claustre, y senyalat els punts pera la meditació del endemá. Pujarem las escalas y ferem la acostumada visita al *excusat* ahont quedarem convinguts pera comparéixer á la celda de Mossén Manel després del toch de silenci.

La celda del novell Reverent, era si fa ó no fa, com la dels altres: dotze pams d'amplada per setze de llargada; el llit, la taula plena de paperots y llibres ab un quinqué y'l Sant Crist; una cadira á la espona, un suro pe'ls peus, un trespeus ab rentamans, mirall, tovallola penjada al damunt, el bagul tapat ab un drap vermell, un penja-robas de tres perxas tot prenyat y cubert ab el tapabocas ó manta de viatge pera evitar que la pols s'hi fiqués, y en un recó'l cantiret y l'escombra.

Hi entrarem els escullits, de un á un, poch á poch y duhent la propia cadira. De primer tothóm silenciós fins que s'aná escampant el fum del tabach emboyrantho de debó; alashoras vingué l'animació; las gatadas de bona mena, ó mansas, com dirian els *modernistas*, prenian increment. A n'à mi com á únich no fumadó'm tocá fer de centinella al empit del finestral, y á fe que'm vingué com l'anell al dit.

La nit era freda, gelada si's vol; però clara y hermosissima; blau del tot el firmament, lluhia un debolit d'estrellas que bellugosas com ulls desvetllats, semblava qu'esperessin la joia promesa als mortals en aquell instant de suprém goig; la neu ho enmantellava tot ab son vel de puresa encisadora y las montanyas somreyan esfredoridas pera fer l'ofrena al Divi Nadó, Re-

demptor del humá llinatje. Jo m'hi embadalia de debó ab tal contemplació... Com volava ma fantasia! Com la meditava la ventura d'aquella nit santa y hermosament gran! Una sublim quietut dominava á la vall tota; ni una remor s'endevinava en tot l'entorn... De sopte s'escoltà misteriós, un fresseig lleu y apressat, com dos peus trepitjant y profanant la puresa de la neu encisadora. No vaig tardar gayre á ovirar un bulto que s'apropava inquietós; tragué un paneró dessota l'abrigall y'l fermá al cordill que penjava del finestral.

—Noys, noys, ja tenim la minestra!

—*Nu pot ser*,—digué mossén Manel,—*nu es l'hura cunvinguda*; falta mitja hura.

—Donchs tiréu enlayre'l cordill y veuréu com l'*extern* ha estat més que puntual.

—Ja *vos hu* deya que era un galant minyú, servicial cumplidur y ubligat.—

Y entant anava tirant el cordill; bon punt lo tingué al empit del finestró, digué, tot afinat y ab uns ulls com unas taronjas:

—Llampus de neu, *mus* han ben *fuscut*; avants de las *dutse* que *mus* ha arribat *lu Nadú*... y bé, qué fem ara?—

Mirarem el cistelló, y quina fou nostra sorpresa al véurer entre la robeta blanca y fina un bell infant acabat de náixer.

Hi hagué concell de moralistas y's deliberá sobre lo que's faria y diria ab aytal present. Un que semblava y era'l més taujá de la colla abocá:

—Jo soch del paré de ferne un present al mestre; ell ja *s'apanyará*; la cuestió es que l'infantó no tinga mal temps y vaja á bon lloch.—

L'idea del taujá fou acullida y ell mateix fou el designat pera deixar-lo al peu de la porta.

—Pero si's mor de fam mentres ningú'l senti y siga l'hora de llevarse'l mestre?

—Recert!—feu altre y afegint tot enlluminat:—Aném á fer senyal al mestre y mentres ell será fora de sa celda pera mirar qui'l demana, vos lo fiquéu al seu llit.

—¡Oydá! Dit y fet,—realtà Mossén Manel.—

Aixis se feu ab tot el temor y espargintnos cap á la celda respectiva els que no teniam que desempenyar cap paper. La cosa ana bé y l'infant millor... pero, adéu, xerinolal ¿qui está per orgas ab aytal enrenou?

Ni s'estigué per orgas, ni s'en recordá ningú.

Al se l'endemá, cuan la campana'ns despertá

à cinch horas de la matinada, després d'haver-me arreglat y rentat, al llensar finestra avall l'aygua del rentamans, agoyti instintivament al dessota y vegi al indret de la celda de Mossén Manel el paneró que li deixá l'estudiant á la vetlla. Tot seguit ab una excusa apressada me'n ani á trucar al Mossén y li fiu tráurer pera no comproménel.

La nova arribada d'aquella nit memorable de Nadal quedá entre nosaltres, y fins avuy, no conto que ningú l'haja esbombada.

¿Qué s'es fet aquell tendre infant? ¿Ahont haurá anat á parar? ¿Qui serà?

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

Nadala.

CANSÓ DEL SOL.

(A J. Mas y Casanovas.)

Es la terra ma estimada,
y per ella, á trench d'aubada
donch sortida á mos raigs d'or
y la pobra enamorada
despertantse,
vá inondantse
de claror.

La llumeta s'es fugida,
cuan me veu, esporuguida
amagantse en la buydor,
y la terra condormida
despertantse,
va inondantse
de claror.

Mes avuy claror divina
á mitja nit la ilumina
y semblo jo la foscó.
Es un nou Sol que fascina
despertantla
é inondantla
de claror.

Pe'l Desembre el Sol neixia
de Bethém en l'establía
per'salvar al pecador...
De Joseph y de María
n'ha vinguda la Claror.

LLUIS ALMERICH.

DIBUIX DE RAMÓN CASAS.

El Nadal de la malalta

La pobra tisica's consumia lentament: esperava que la mort arrabassés la seva vida ab la dolcesa y ab la calma del ser resignat, del que sab indefectiblement que ha de caure y extinguirse com las fullas dels arbres... Feya llástima!... tan joveneta é ignocent!... Disset anys es molt poca edat pera morirsel!...

L'apesarada mare no's movia del seu costat, entretenint sa pena, prodigantli consol y resignació... ¡quin desespero'l seu! ¡no feya més que plorar! ¡Pobra mare! Apoyava son cap demunt l'escanyat pit de sa filla y en ell hi sentia el bategar del seu cor y l'ofech d'aquella tos tan característica... tan extranya!...

¡Quin Nadal més trist! L'espós al cel, mort un dia al relliscar d'una bastida mentres treballavan en construhir una casa; la seva filla pos-trada al llit, sense forsas, esperant l'hora de despedirse.

La cambra restá quieta: sols s'escoltava el fatigós respirar de la malalta y'l murmuri d'un prech sortit del cor d'una mare!...

En las golfas els germanets de la tisica celebravan ab llurs cants la nit de Nadal. Hi havian construhit un modest pessebre y á son entorn reyan y cantavan, aixordant ab sos crits de joia!

Aquella nit com gosava la quitxalla! ¡Quin pla-her contemplar las figuretas del Naixement tan disminuïdas y bonicoyas! Alló era disfrutar!...

Las altrás vetllas se'n anavan á fer companyia á sa germana, més avuy!... Avuy qui'ls feya anar á sa cambra! Ningú: pobrets! Si desconeixian el mal que tenia L'infantesa, per fortuna, ignora molts secrets, y ells, á més, aquella nit de res se preocupavan... y després de finida una cansó ne comensavan un'altra, entonant ab tota forsa aixordadors cants que débilment arribavan á l'habitació de la malalta!

—¡Mare!—exclamá la pobra desconsolada,—si pogués celebrar aquesta nit tan ditxosa, al costat dels meus germanets, que'n seria de felissa! Al costat del Naixement, poguer cantar, riure,

ballar, que ho es de bonich! Mare, si pogués...

Y una tos seca va apagarli la paraula... y una rialla freda va morir á flor de llabi...

La desgraciada mare, alashoras caygué defallida, abrassant ab febrosoch deliri á la filla de sas entranyas, murmurant:

—Al any que ve celebrarás Nadal al cel... prop del teu pare!

Y mentras cridava y sanglotava de dolor... se sentian las veus de la quitxalla que celebravan la riallera nit, cantant ab tota forsa:

La nit de Nadal
es nit de alegría...

FRANCESCH OLIVES SIMÓ.

Nadala.

La nit de Nadal
es la nit més blava;
es un raig de cel
qu'entra en cada casa.
Cuan ella s'escáu
baixan las nevadas
á vestir de blanch
las altas montanyas.

—
Del cloqué' han caygut
dotze campanadas

que han vingut á mi
com una veu santa:
la Missa del Gall
cert que assenyalavan:
sa remor vespral
el cor m'alegrava.

—
Al fort de la nit
hi há la festa santa,
el cor se n'hi vá
de la jovenalla;

la Missa del Gall
es la missa blanca
qu'enlluherna'ls ulls
ab clarors d'albada.

—
En l'altar major
hi há l'Hostia sagrada
ab reflectes d'or
irisats de plata;
com á flors d'hivern
hi han portat nadalas
blancas com el blanch
de las estovallas.

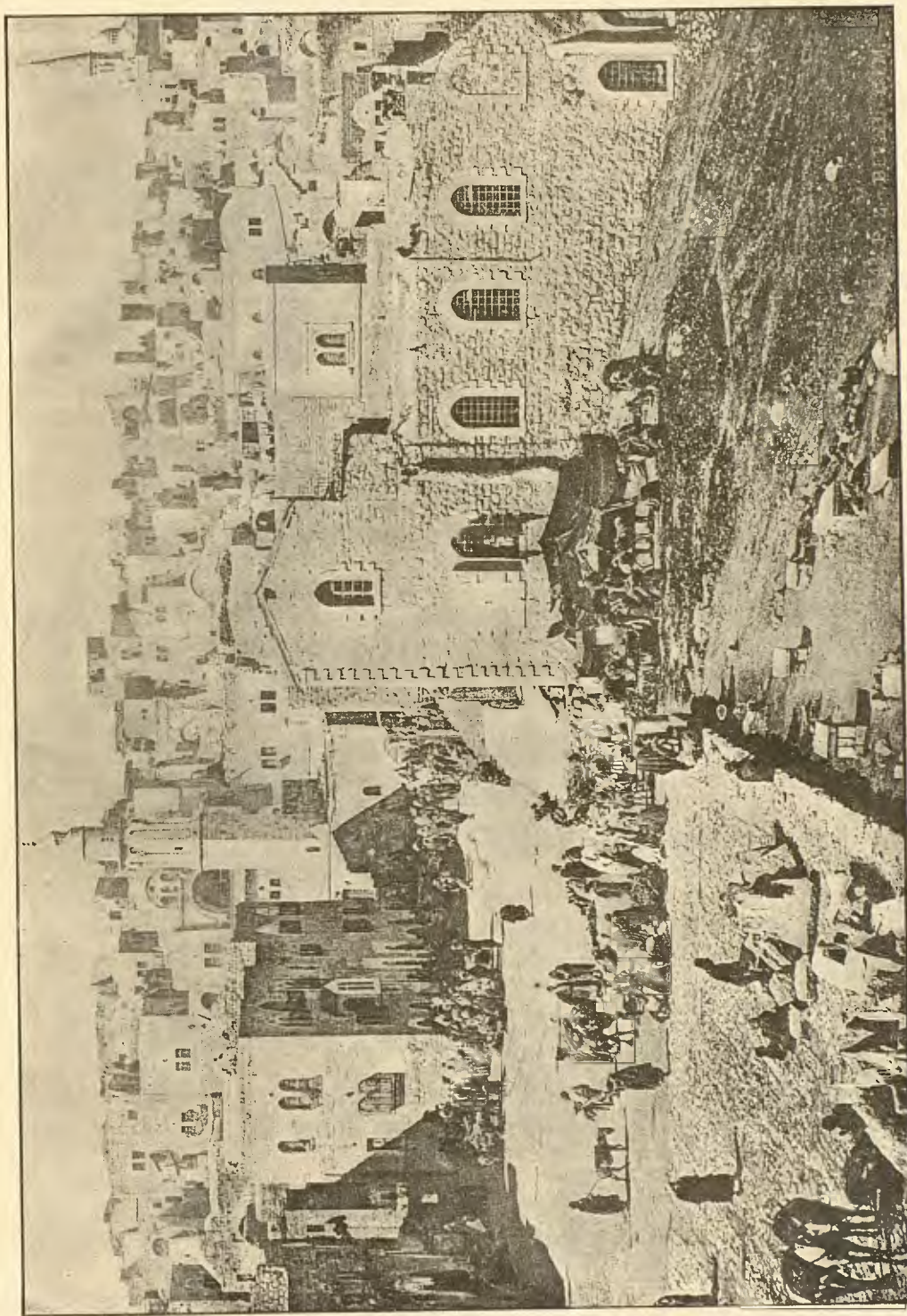
—
La claror de dins
clareja la plassa;
per els finestrals
las remors s'escampan.
L'ayre de la nit
al cel las enlayra
al cel que ha florit
ab estels de plata.

—
La Nit de Nadal
es la nit més blava;
es un raig de cel
qu'entra en cada casa.

UNA EXPLORACIÓ AL CIM DEL MONT-BLANCH.

LEOPOLD^e NEGRE.

VISTA DE BETLHEM (DE UNA FOTOGRAFIA RECENT).

Lleuger repàs de Literatura y Arts portuguesas contemporáneas

ALEXANDRE HERCULANO

Mori en 1879.

Inteligencia assombrosa y profundissima, envellida en estudis del més elevat abolori y afirmada en els immortals monuments del talent y de la ciencia; cor ahont hi niavan tots els sentiments grans y generosos, capàs de tota abnegació y tot sacrifici; ànima enmotllada en las gestas, casi fabulosas, dels héroes que la Historia d'Esparta'ns mostra; Alexandre Herculano assumeix las proporcions d'un gegant en l'altura sens mida á que s'aixeca sa figura moral, per sobre'l nivell de desmoralisació y indiferencia que rosegava la societat de son temps.

Esporuguit en son bressol pe'l soroll esmagador de la desesperada lluyta qu'aquesta nació sostenia contra las invasoras àguilas francesas; educat dalt las barricadas de Porto, sota una pluja de metralla, y enardit pe'l horrorós terratrémol de l'artilleria, en aquella guerra fratricida que deixá un llarch viaró de sanch y de llágrimas; sembla que 'l caràcter d' Alexandre Herculano, adquirís l'austeritat dels guerrers de l'antigó, y'ls seus escrits, l'entusiasme, el calor, la rudesia, la energia épica dels grans lluytadors y fermes atletas.

Ell que per si sol havia aixecat la moderna literatura portuguesa de la consumció y decahiment en que allavoras geya, desprovehintla de las formas buydas y fredas que la malmetian, fou, pera las lletras europeas, una perdua importantissima, puig sas obras, d'un preu in-

mens, lluhian, sens exageració, al costat de las sublimes produccions de Walter-Scott y de Manzoni, de Victor Hugo y de Thiers, de Guizot y Thierry.

Sos treballs son un aturdiment de talent multiplicat de filosofia y erudició vastissimas, d'istil original, de critica y sentit profundissims.

En la *Historia de Portugal*, son més gran monument de gloria, se'ns presenta l'investigador y el crítich, desenterrant de la pols de las bibliotecas, documents preciosos pera la historia dels primers temps de sa patria, reconstituhint-la sobre novas bases, dirigit per un criteri segurissim y animat per un coratje que fa cara á tots els conceptes fabulosos dels sigles, pera arreconarlos com á cosas inútils y puerils.

En son *Monasticou* y sas *Lendas e Narrativas*, se'ns apareix el gran novelista, l'escriptor imaginatiu qu'arrenca del llibre del passat planas admirables, coloridas ab son mágich istil y resplandentas als raigs de sa fantasia prodigiosa.

Eurico, es el bram més ferm contra'l celibat eclesiástich; es el poema més brillant de la moderna literatura portuguesa.

En la *Voz do Profeta* se'ns mostra'l patriota que, espantat devant la decadencia y corrupció, com nou Savonarola, maleheix els vicis y baixas passions en llenguatge enérgich y ayrat, y llegidor del pervindre, anuncia á la societat sos mals vinents en cuadros escagerats y pahorosos, mes, plens de grandesa, d'expressió y de sentiment.

Com á poeta no arrebossá'l cimall, degut, tal volta, á la importancia portentosa de sos treballs en prosa, si bé deixá un volúm de *Poesias* y alguns treballs poétichs que voltan escampats per ilustracions y revistas.

En sos altres nombrosos escrits, Herculano, ja es el lluytador infatigable que ab sa filosofia severa, y potser sarcástica, flagella y aniquila sos adversaris, ja l'escriptor profund y admirable istilista que ressucita planas maravellosas de las tenebras de la faula, que remou las grans cestions socials del present y que's complau en esbrinar aquest pervindre que ha d'iluminá'ls pobles al brill daurat de Llibertat y de Justicia.

Alexandre Herculano que, possehidor d'un talent tan elevat, de tan profunda erudició, de tan raro bon sentit, tenia dret á ocupar la més enlayrada posició en la vida pública, refusá sempre, ab una abnegació casi sens exemple, l'oripell ab que volian premiar sos mérits extraordi-

naris; com, aixís mateix, may embrutá son caràcter, en las atmósferas ahont s'abeuren els miasmas de las corrompudas passions politicas. Després, cuan se vegé desenganyat per fermes cuestiones que s'aixecavan entre ell y el clero, advertit de son esperit reformador, cuan vegé que las hermosas ideas de virtut y llibertat eran una mentida en mitj de la corrupció general, feu via, cap baix, á sa biblioteca d'Ajuda y á la fi, á son apartat y solitari alberch de Val de Lobos, ahont, en mans dels treballs agrícols y en la tranquil·tat dels camps, visqué'ls darrers anys de sa existencia, respectat de tots ab aquella veneració que saben imposar las grans virtuts.

Las persecucions d'un fanatisme de secta, l'agreuaren tant, que deixá per'acabar sa monumental *Historia*, dignament prosseguida per l'ilustre literat Pinheiro Chagas.

En una carta dirigida al viscomte de Santa Mónica, allavoras ministre, li recomanava un sacerdot *acusat* d'avens escagerat, fins d'heretjia, y tot per predicar que la existencia de la Iglesia catòlica era conciliable ab la existencia de la Llibertat. Com si de tal heretjia no se'n pogués titllar, de ser certa, á Chateaubriand, Lamartine, Mont'Alembert, Ventura de Raulica y altres de més modestos y á qui no arriaren las excomunicions dels Sants Pares.

Intransigent en materias religiosas, s'havia guanyat l'odi d'enlayradas dignitats eclesiásticas, que no li perdonavan la llealtat ab que'ls havia descobert els vicis que'ls embrutian.

La darrera jornada de sa vida, la dedicá á distraccions qu'esbargissen de sa pensa els desenganys d'altrhora. Sos camps eran model de terras de contréu, y si sempre's parlará ab admiració de sas obras colossals, tampoch s'oblidaran de temps, els olis excelents que sortian dels molins de Val de Lobos. Ab tot y la pau que'l rodejava, no descuydava, per'xó, els treballs literaris, com ho prova la següent anécdota, mostra a la vegada, de son esperit metódich y son caràcter senzill.

Un dia que'l visitá el Duch de Palmella, aquest va reparar que'l auster historiador tenia en son modest despatx, una llumanera de tres brochs, ab cadeneta, esmocador y apagallums: un arsenal de futesas al fi y al cap per'una pobre y esmortuhida resplandor.

—Ha de permetre que li ofereixi una llántia moderna, —digué l'ilustre titular á Herculano.

—Aceptat, —respongué aquest, —peró á condició de ser per'oli.

—Donchs, será per'oli, —afegi'l Duch. Y als pochos dias li'n feu ofrena d'una de primorosa.

Passat algün temps y tornant á visitar-lo, vegé, admirat, que l'antiga llumanera ocupava'l mateix lloch, damunt la taula de treball d'Herculano, y preguntá:

—¿No va agradarli la llántia que vaig oferirli?

—M'agrada molt, —digué'l sabi, dona bona llum y es bonica.

—¿Y per qué no fa us d'ella?

—Gasta molt d'oli y per'xó la tinch instalada á la sala de visitas, que son pocas. Així'm resulta més barata.

IGNASI DE L. RIBERA ROVIRA.

Thomar (Portugal), 1901.

Pera cuan sigas gran

A la nena Rosa Mestre é Hill, en son album.

Si vols ésser felissa, mira ab els teus ulls, pensa ab el teu cap, sent ab el teu cor.

Sigas el bronzo que sols poden treballar-lo's homes forts, no la cera que una criatura pasta. Tingas voluntat per viure la teva vida propia: no la que vulgan ferte'ls elements que t'enrotllin.

Si per aconseguirho has de lluytar, en aqueixa mateixa lluyta hi trobarás més satisfaccions interiors, que no si t'abandonessis passivament á la influencia d'altri.

El roure centenari que escabella la tramontana viu més tranquil que la fulla portada pe'l vent d'assi d'allá.

Cuan sufreixis, pensa ab els qu'están més malament que tu, treballa per ells y oblidarás las tevas propias penas.

Feste un ideal de la vida y camina ab els ulls fits en ell, per'arribarhi: no defalleixis encara que'l vegis lluny: morta tu, els teus fills seguirán la via.

L'home s'atura y desapareix, però queda la humanitat avansant sempre.

J. PONS PAGÉS.

FOLK-LORE CATALA

Corrandas populars

RECULLIDAS EN DIVERSAS ENCONTRADAS DE CATALUNYA.

D

(Continuació.)

147

Dormiu, dormiu le meu fill,
dormiréu en cambras altas,
que á l'estiu hi pega'l sol
y á l'hivern passan els ayres.

(Capsanes.)

148

De rosetas prou n'he vistas
que'ls rosers n'están criánt,
no pas de tan boniquetas
com la que m'estich mirant.

(Bruch de Baix.)

149

D'aquí enfora veig lluhir
las pedras de la riera,
me pensaba que era'l sol
y era l'estimada meva.

(Esparraguera.)

150

D'aquí enfora veig la mar,
d'aquí enfora veig l'arena,
me pensava que era'l sol
y n'era la meva Elena.

(Canet de Mar.)

151

De cantar prou cantaría,
y'l servirvos de bon cor;
vostres ayres m'enamorán,
donzella, deume l'amor.

(Ribas.)

152

Diuhén que las morenetas
tenen un mirar estrany,
que miran més ab un'hora
que las rossas en un any.

(Ripoll.)

153

De cansons y de follías
jo us en cantaré un cabás;
safanórias com la cuixa,
xiribias com el brás.

(Barcelona.)

154

Diuhén que per la mar ve
un barco ple d'estisoras,
que son per tallar las llenguas
de las donas xerradoras.

(Montagut.)

GENERAL GINESTÁ PUNSET.

(Seguirán.)

Bibliografía.

LLIBRES Y PERIÓDICHS REBUTS EN AQUESTA REDACCIÓ

LA RELIQUIA.—Novela original per Eça de Queiroz, traducció pe'ls senyors Bargiela y Villaspesa.

L'eminent novelista portugués—de qui molt aviat ens ocuparém, publicant fins el retrato—en aquesta obra se'ns mostra com un escriptor elegant d'estil y ab un humorisme inagotable. D'aquest llibre, una de las parts més interessants, es la en que descriu un viatge á Jerusalém; bé s'hi observa en ell la ploma destre del escriptor pulcre y atiladat.

La traducció dona una mostra precisa del bon gust dels escriptors que l'han feta.

LA MUJER DE TODO EL MUNDO.—Per Alexandre Sawa.

Es aquesta una de las novelas que més contribuïren á justificar la fama de son notable autor. En la nova edició qu'es la que'ns ocupa, corretgida y revisada pe'l propi autor, la generació actual pot apreciar las condicions d'un literat que ja en sos comensaments havia produhit llibres de tant interés com *La mujer de todo el mundo*.

IVÁN EL IMBÉCIL.—Pe'l comte Lleó Tolstoi

Se tracta d'una nova colecció de noveletas curtas, quin mérit se manifesta tot seguit en havent descubert el nom respectable de son autor.

Totas las obras precedents, constituïeixen els darrers tomos publicats per l'acreditada casa editorial Lezcano y Companyia d'aquesta ciutat, y's venen al preu de una pesseta, cada tomo, en totas las llibrerías.

ARKIVER.

Nostres folletins.

Ab el present número repartim el plech
17 consistent en 8 planas del poema

CANIGÓ

y las COBERTAS del tomo de

NOVELAS

que ab tanta acceptació hem publicat.

NOSTRES PROPÓSITS

Ab el número passat donarem per finit el tomo de *Novelas* comensat á primers d'aquest any; avuy repartim las *Cobertas* pera que puga, qui ho desitji, tenir dit tomo encuadernat en rústega.

Tots aquells que vulgan guardarlo encuadernat luxosament, en pasta y daurat, poden presentar á l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA tots els folletins en bon estat, y mitjansant 1'50 pessetas se'ls hi encuadernará.

El motiu d'acabar ab el número passat la colecció de novelas curtas — que durant l'any tan bona acullida han obtingut — se deu al nostre propòsit de comensar el tercer any de nostra publicació, ó siga desde'l número vinent, sense folletí ab el gran format de las *Novelas*, sinó que quantas obras aném oferint á nostres estimats llegidors — que serán moltes y bonas durant l'any 1902 — tingan el mateix tamany y excelents condicions tipogràficas del **Canigó**, aixó es, formar una veritable biblioteca luxosa, de gran importancia, á quin davant figuri el genial poema de Mossén Jacinto Verdaguer.

No cal dir, donchs, si tota persona de bon gust sentirá desitjos de continuar una «Biblioteca» comensada en las condicions del **Canigó**. Y nosaltres, per la nostra part, podrém confeccionar els números vidents del periódich ab **16 planas** exclussivament de text triat y **més gravats** artístichs desde la nostra entrada al tercer any de la publicació de CATALUNYA ARTÍSTICA.

Ademés, tenim el propòsit de que tot millori d'una manera vistosa en nostra publicació, que de dia en dia va guanyantse el favor del públich, no sols á Catalunya, si que també al extranger, y al efecte reforçarém el cos de Redacció ab las firmas de distingits literats y notables artistas que gustosos vindrán á aumentar la importancia de la Revista.

Quedarán llestas aviat las reimpressions dels **deu números** que teniam agotats, del 63 al 72 inclussius, y'ls servirem á tota pressa als numerosos subscriptors nous que'ls esperan, quina tirada será de 20.000 números, servintse si pot ésser, avans de finir el present any.

Pera inaugurar dignament el **tercer any de nostra publicació**, preparém el **número vinent extraordinari**, tirat en paper superior y á varias tintas.

Y per'acabar, tenim el gust d'oferir al públich las coleccions de CATALUNYA ARTÍSTICA als següents preus:

Any 1900. - Un tomo encuadernat luxosament junt ab el regalo de las obras dramáticas: *La germana gran* (comedia en 3 actes d'Albert Llanas), *L'ultim Conceller Rafel de Casanova* (cuadro histórich, de Ayné Rabell), y *Lo full de paper* (drama en tres actes, de Pere Anton Torres) 4'50 ptas.

Any 1901.—Un tomo encuadernat (periódich), mes el tomo de *Novelas*, també encuadernadas, apart, junt ab el regalo de las obras dramáticas: *Lo full de paper* (drama), *Els dos Cunills*, *Cartas que no lligan*, *Un eclipse de lluna*, *Riu avall* (drama), *L'Argent viu y Toalla Frinè* 9 ptas.

Els dos tomos (anys 1900 y 1901) ab el tomo de *Novelas* y totas las obras dramáticas encuadernadas en rústega 11'50 ptas.

De manera que prenent á fi d'aquest any tot lo publicat per CATALUNYA ARTÍSTICA, el comprador pot obtenirho ab una rebaixa de DUGAS PESSETAS, entenentse sempre que no hi va inclós el gran poema de Mossén Jacinto Verdaguer **CANIGÓ**, pera quina adquisició es imprescindible suscriurers desde'l **número 63** (ab dret á las tapas luxosament tiradas expofés pera la nostra edició, y que REGALAREM als subscriptors), advertint á tothóm que'ls tomos d'aquesta hermosissima obra un cop acabada, se vendrán á CINCH pessetas l'exemplar en totas las llibrerias.

A pesar de portar el present número la fetxa del 26, qu'es la que li pertoca, sortim el dimars 24, á fi de que nostres subscriptors, especialment els de fora, no rebín el número ab gran retrás, á causa de las festas de Nadal y Sant Esteve.

Per tal motiu deixém de publicar noticias de última hora, las ressenyas de las exposicions pictóricas Pellicer y Graner, las criticas teatrals y de concert, lo que farém en el vinent **número extraordinari de Cap d'any**.

Desitjém á nostres estimats llegidors molt bonas festas, y fins l'any vinent.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció caràcter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Suma anterior: 34 pessetas.

Continúa oberta la suscripció en la Redacció de CATALUNYA ARTISTICA.

La lluhida concurrència que omplená'l local de l'«Academia del Colegi Calassanci» el dia 15 del corrent, en que hi tingué lloch una vetllada literaria-musical, guardará un agradable recort d'aquella festa en que s'hi d mostrá de nou l'entusiasme juvenil que posseheixen y la seva afició per las Bellas Arts, en quin camp poden adquirir un just renómi, seguint el camí que han emprés.

Els senyors Brufau, Muns, Guimet, Ruiz, Casals, Postius, Reventós, Riera, Soldevila y Masó llegiren escullits treballs originals d'alguns d'ells la major part, y la part musical corregué á cárrech d'un quintet compost dels senyors Millá, Sangrá, Gelabert, Plantada y Duran, prenenthi part ademés els senyors Casanovas, Badía, Sanromá, Sans y Gaspar. El senyor Raventós cantá dos composicions vegetense obligat á repetir la *romanza* de «L'Africana». Per tothóm hi hagué xardorosos aplaudiments en justa compensació al treball dels académichs.

CATALUNYA ARTISTICA se ven á París, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Scheneider.

—¿Té gayrefret?

—Ay, no'm parli de fret; toquim.

—¡Dugas-cuartal está feta un granisat:

peró ¿ahónt va tan *carregada*?

—*Tres-cinch-dugas*; es un fástich ab las llufas la canalla;

miri que *hu-tres-quinta-dugas*

—No hi há com tení una cara boniqueta: veu, ab mi ja no hi volen res.

—*Sis-cuatre*,

¿qué diu? miri aquí al detrás

que la porta ben penjada,

no es poch grossa *hu-cinch-segonal*

—Ja sé qui me l'ha posada;

el xicot del carnicer,

aquell *total*; ¡malvinatje!

cuan torni á passar per'lli

li haig d'inflar tota la cara.

—Bé, dona; no s'hi amohini

son cosas de la diada.

—¡Tu! y ara ¿ahónt va aquest mocós?

¡arri á estudi *hu-cuart girada*!

—¡La lluta! ¡¡la llufal!

—¿Veu...?

—Oh, sí, avuy no pot badarse.

—Donchs, cregui que si l'atrapo

ni bado'l cap: apa, *alante*.

Qui trobi la solució
se li dará un duro bo.

J. STARAMSA.

ENTRETENIMENTS

¡Ignoscents!

XARADA... AB LLUFA

—¿Qué diu de bo, Merceneta?

—Molt bé ¿y vosté?

—També, gracias.

Solució al del número passat

Xarada: *A-mo-hi-nar*.

F. Giró, impressor.— Carrer de Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL-LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros

Redacció y Administració: — *Raurich, 20, principal*. — (*Hi ha bussó á la porta*.)

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada.

8 de folletí literari. — Grabats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.